

Этапы судебной реформы в Украине

Этап 1. Становление системы судов в Украине в первые год после достижения независимости (1991-1996)

1991 г. - провозглашение независимости Украины

1992 г. принятие Концепции судебно-правовой реформы.

1994 г. принятие Закона Украины "О статусе судей".

Действие с 1991 по 1996 год Конституции Украинской Советской Социалистической Республики.

1996 г. принятие Конституции Украины, в которой было зафиксировано разделение государственной власти на законодательную, исполнительную и судебную.

Первоначальный период характеризуется закреплением базовых мировых стандартов независимости судей и самостоятельности судебной власти в Украине.

Этап 2. Игнорирование политиками и руководителями государства идеи построения самостоятельной судебной власти на национальном законодательном уровне (1996-2002)

Результат:

- (1) установление финансовой подчиненности судебной власти от исполнительной;
- (2) появление современных видов коррупции в судах Украины;
- (3) попытки использования судей для решения политических и бизнес-проблем.

Этап 3. Формирование судебной власти как зависимой от исполнительной и законодательной власти (2002-2005)

- (1) Использование открытых ранее механизмов финансовой зависимости судебной власти для решения политических и финансовых проблем;
- (2) Рост коррупции на всех уровнях судебной системы и в органах государственной власти и управления, влияющих на судебную систему.

Этап 4. (2003-2009)

В условиях разворачивания борьбы партийно олигархических кланов попытка подчинить отдельные судебные учреждения вплоть до Верховного суда.

Формирование в средствах массовой информации образа правосудия как полностью коррумпированного института.

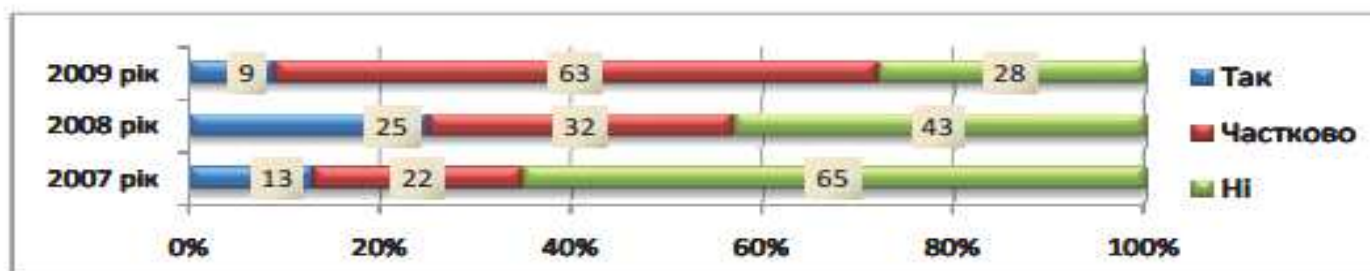
Осознание в высших эшелонах власти роли Верховного суда Украины для замены политического режима (2005).

Моніторинг незалежності суддів в Україні – 2009

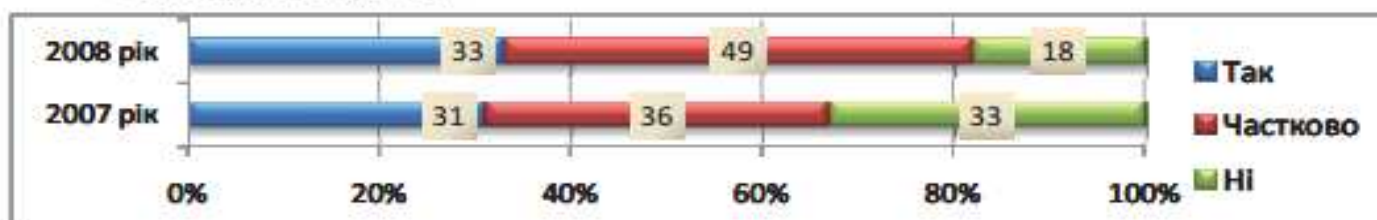
1. Рівень поваги до незалежності суддів та дотримання її державними посадовцями та представниками суспільства

1.1. Чи поважає незалежність суддів та дотримує її Президент України?

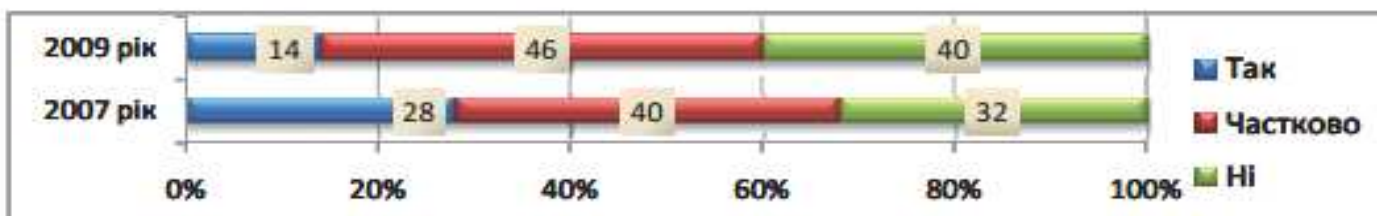
Відповіді адвокатів

Відповіді прокурорів

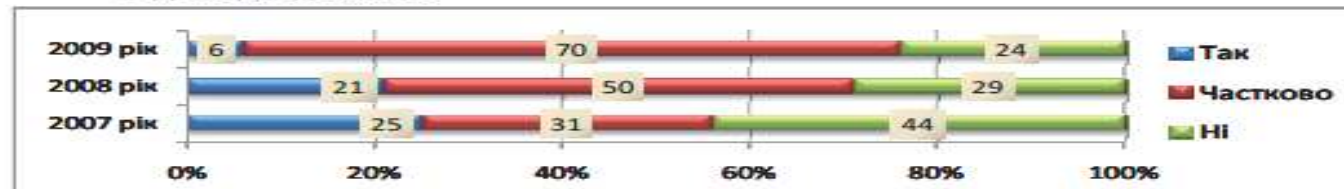

Відповіді представників громадських організацій

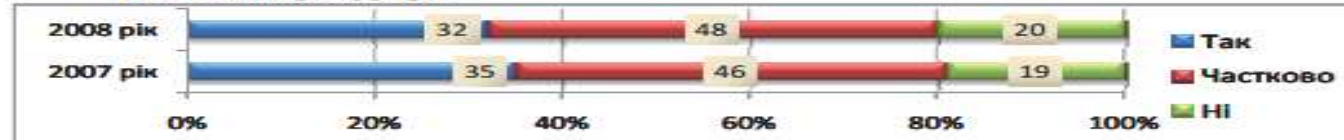

1.3. Чи вважає незалежність суддів та дотримує її Прем'єр-міністр України?

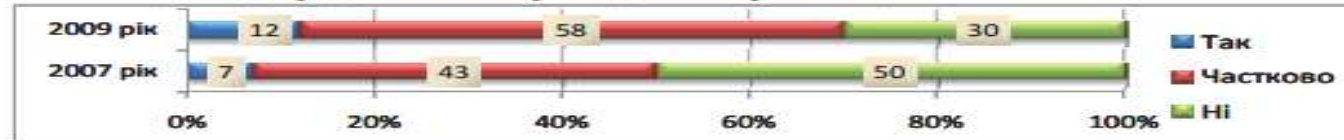
Відповіді адвокатів

Відповіді прокурорів

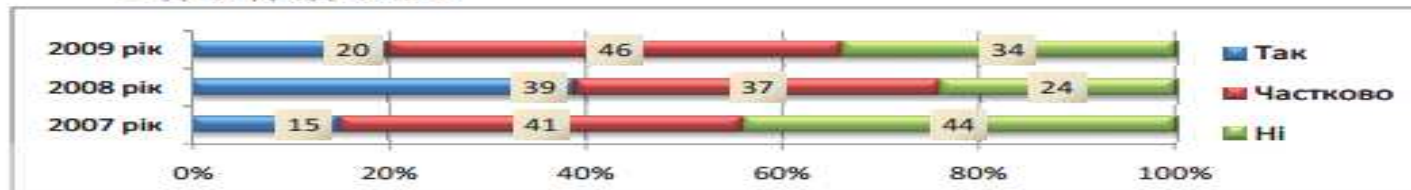

Відповіді представників громадських організацій

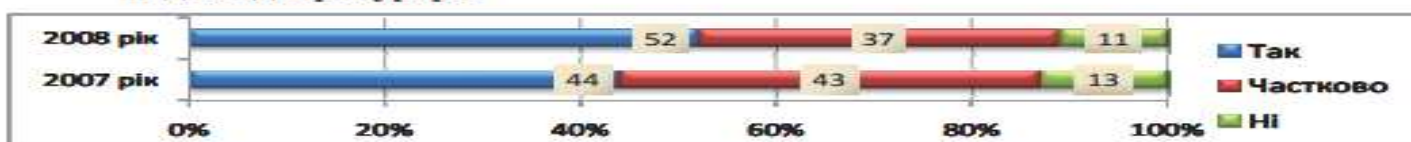

1.6. Чи вважають незалежність суддів та дотримуються її керівники судів?

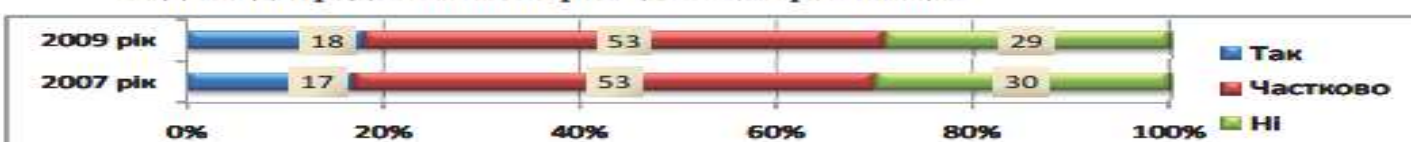
Відповіді адвокатів

Відповіді прокурорів

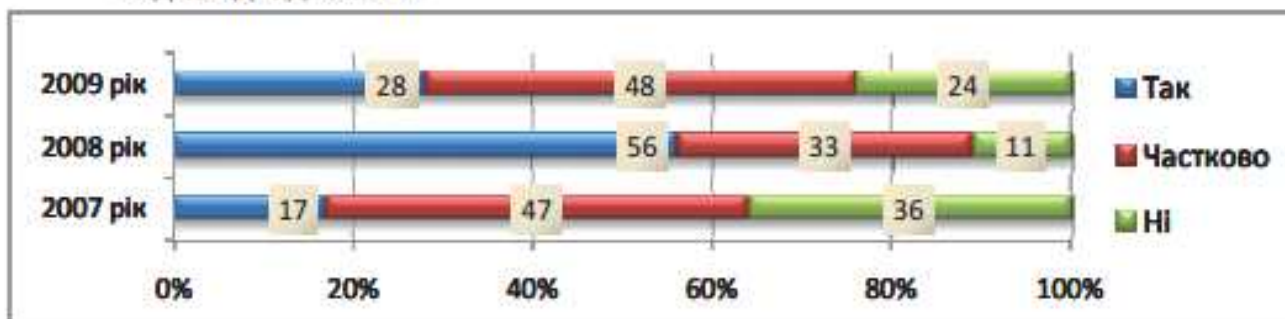

Відповіді представників громадських організацій

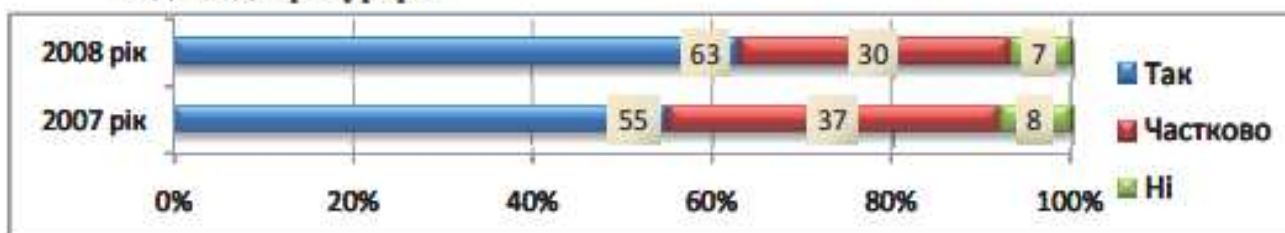

1.7. Чи вважають незалежність суддів та дотримуються її судді?

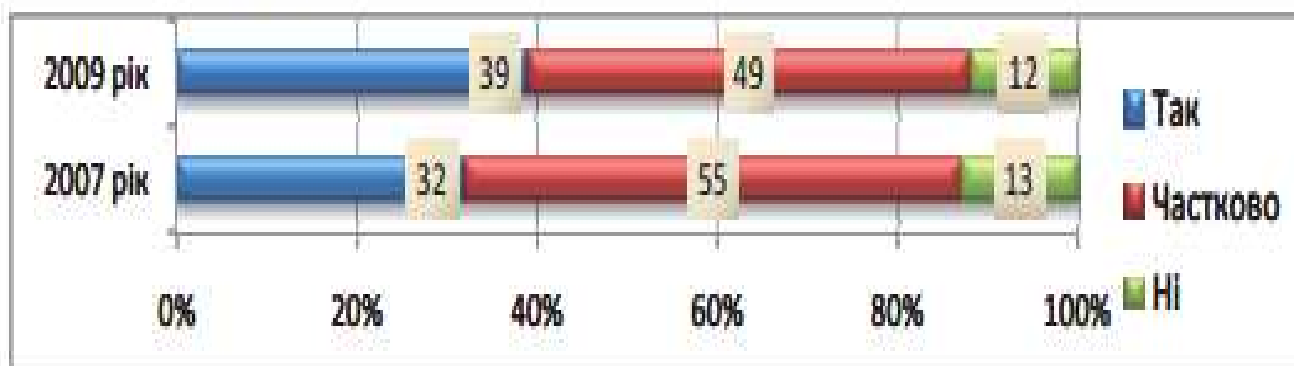
Відповіді адвокатів

Відповіді прокурорів

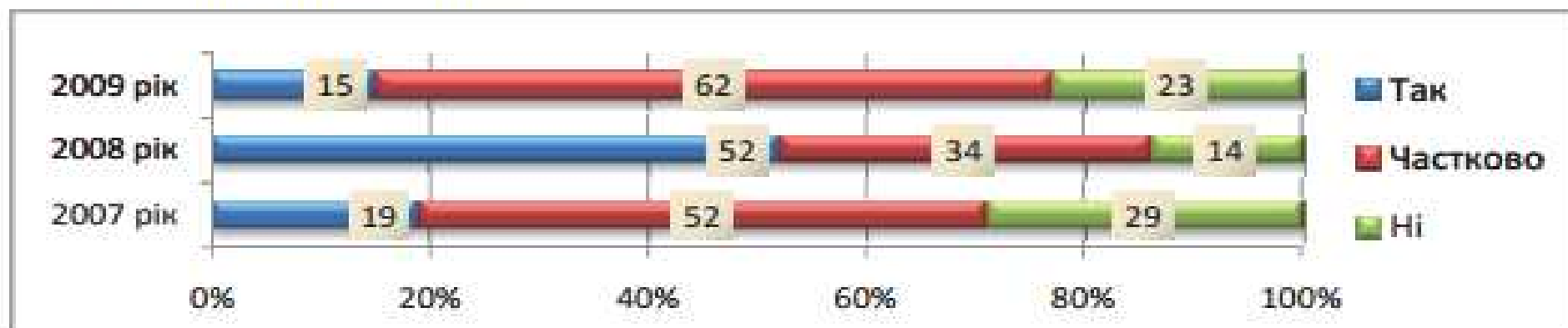

Відповіді представників громадських організацій

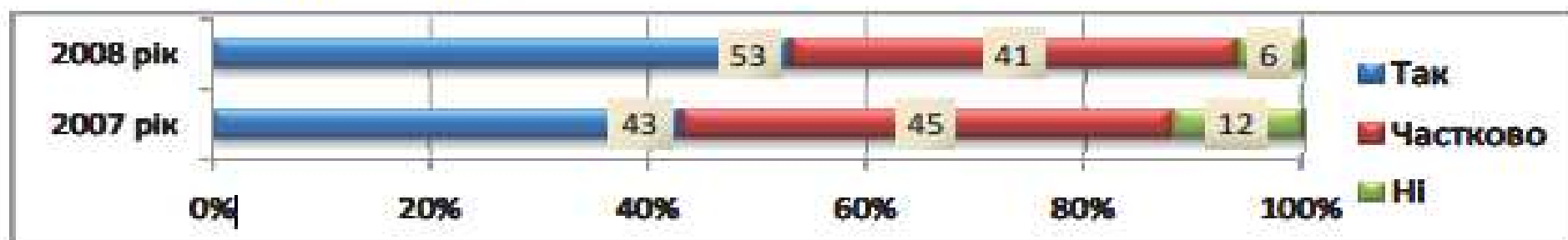

1.8. Чи поважають незалежність суддів та дотримуються її члени Вищої ради юстиції?

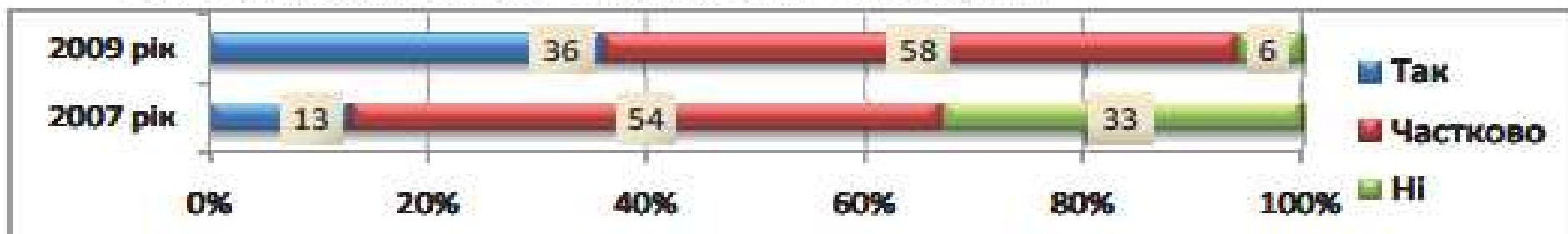
Відповіді адвокатів

Відповіді прокурорів

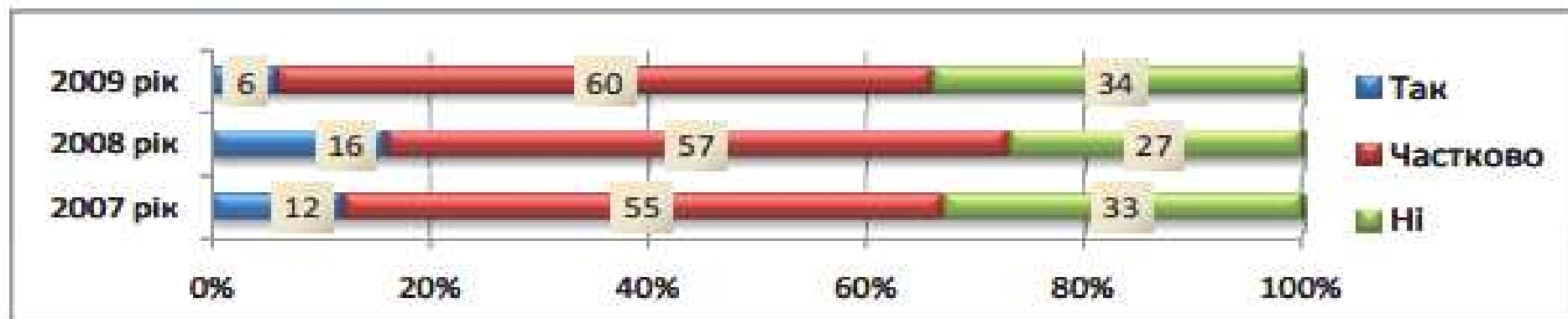

Відповіді представників громадських організацій

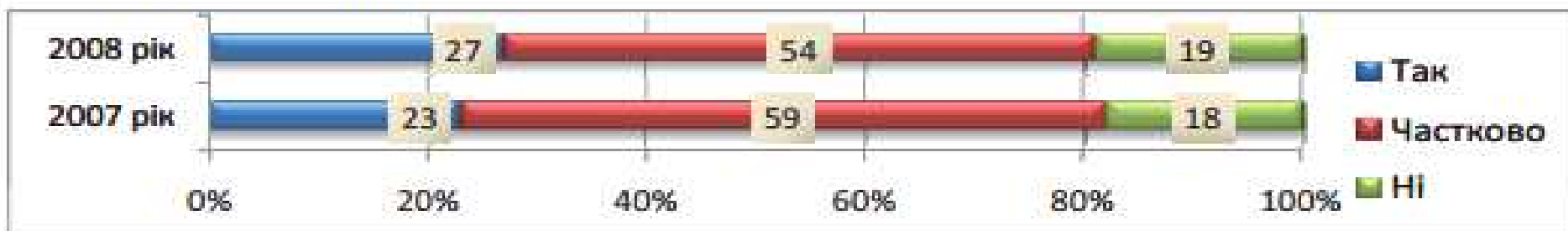

1.12. Чи поважають незалежність суддів та дотримуються її підприємці?

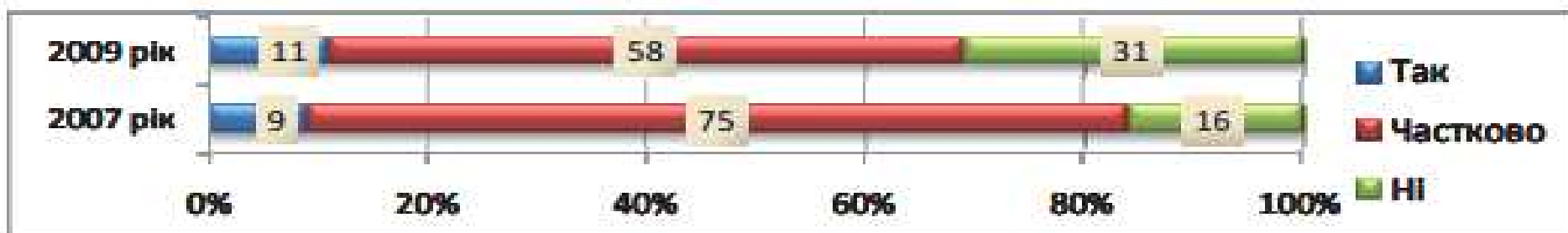
Відповіді адвокатів

Відповіді прокурорів

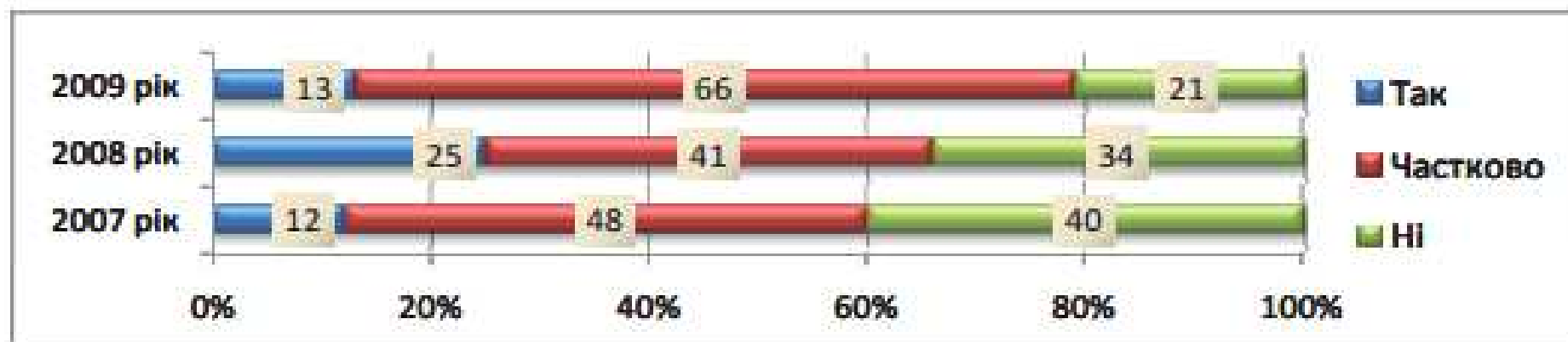

Відповіді представників громадських організацій

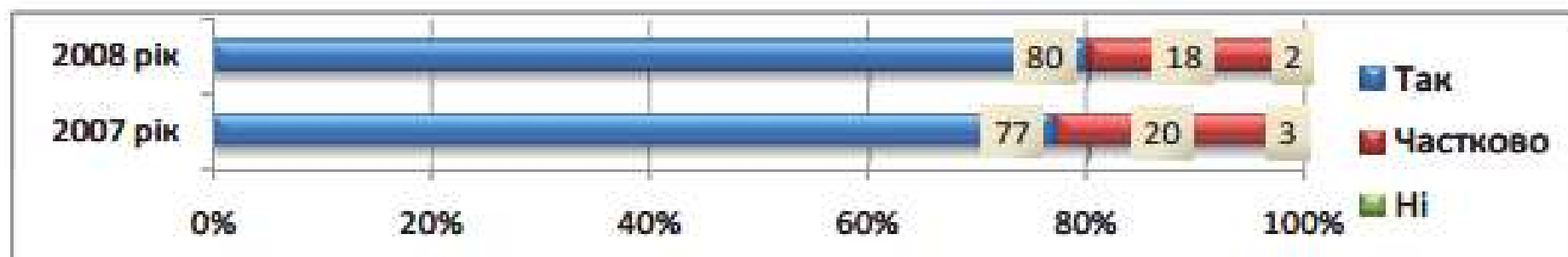

1.14. Чи поважають незалежність суддів та дотримуються її прокурори?

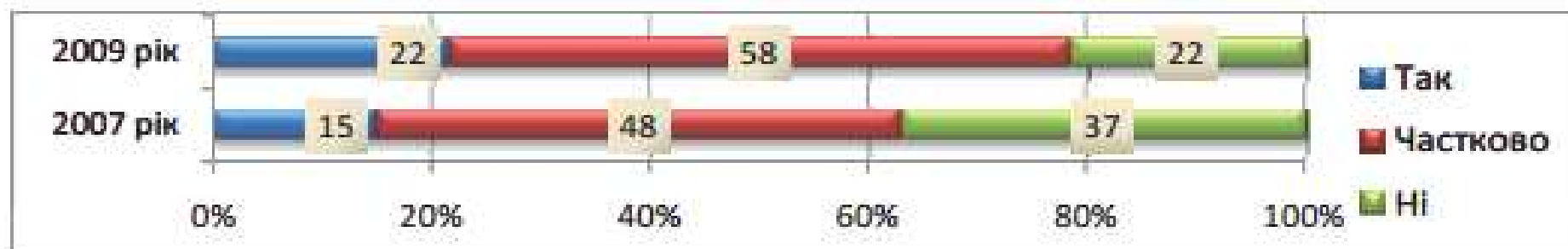
Відповіді адвокатів

Відповіді прокурорів

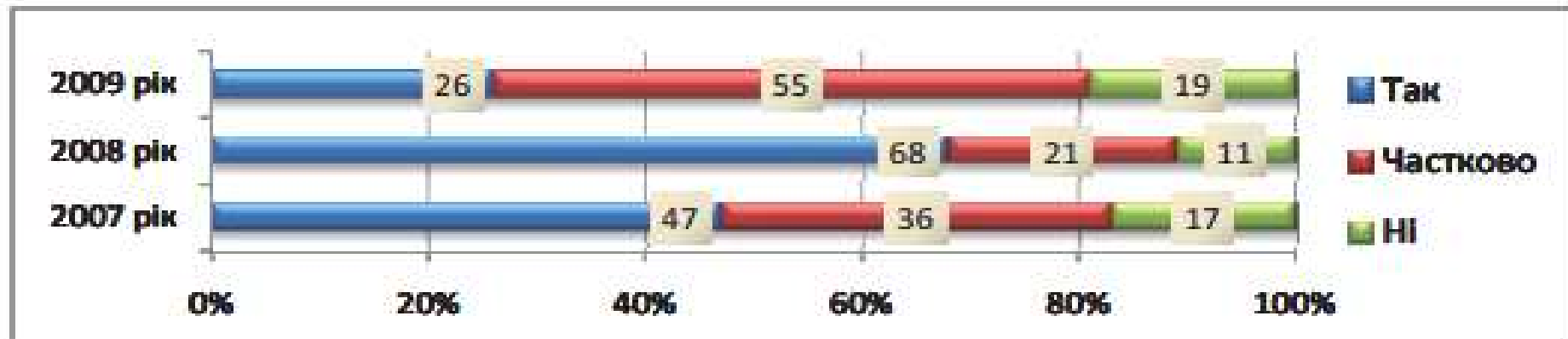

Відповіді представників громадських організацій

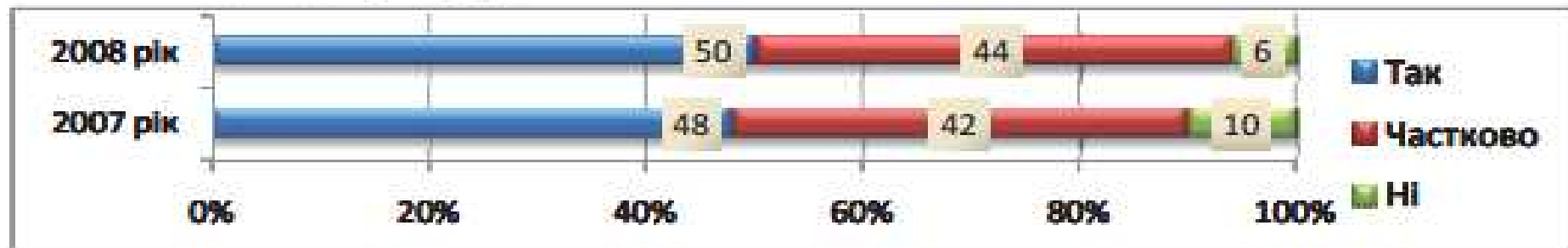

1.15. Чи вважають незалежність суддів та дотримуються її адвокати?

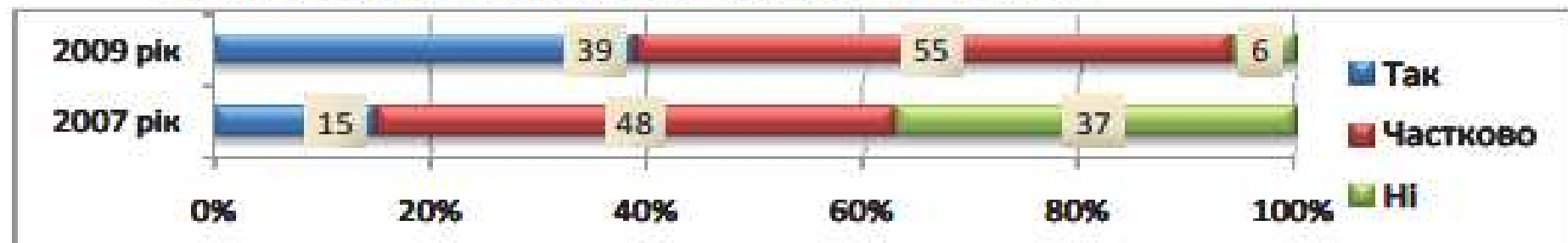
Відповіді адвокатів

Відповіді прокурорів

Відповіді представників громадських організацій

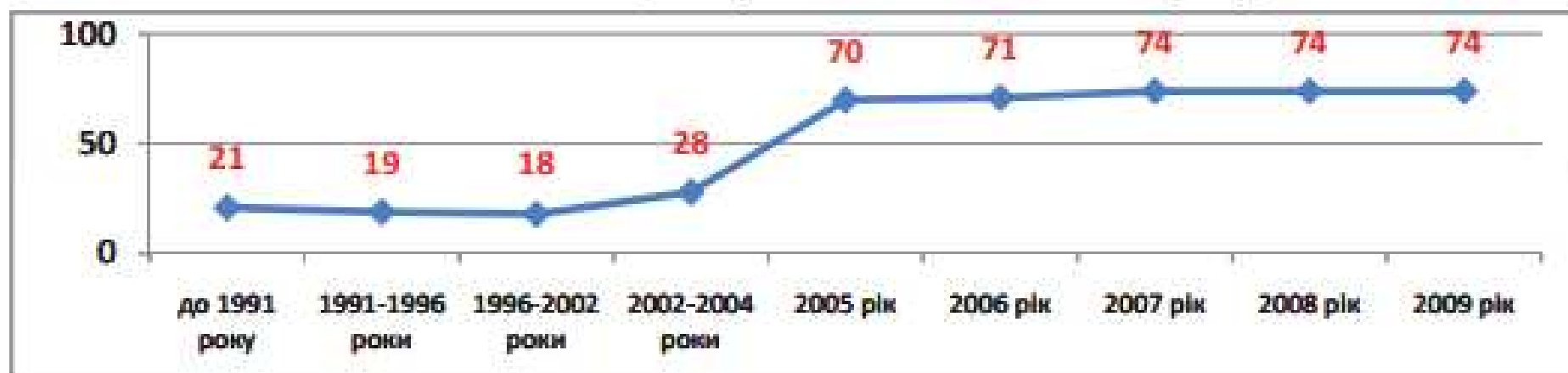

2. Рівень самостійності судової влади та незалежності суддів на різних етапах розвитку української держави

Відповіді адвокатів

Опитування 2009 року	До 1991 Року	1991- 1996 роки	1996- 2002 роки	2002- 2004 роки	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік	2009 рік
Незадовільний	21	19	18	28	70	71	74	74	74
Задовільний	61	72	68	67	25	25	21	21	19
Достатній	18	9	14	5	5	4	5	5	7

Оцінка рівня самостійності судової влади та незалежності суддів в якості незадовільного (опитування адвокатів 2009 року)

5. Які форми впливу на суддю, з наведених нижче, використовуються?

Опитування адвокатів

		2007 рік	2008 рік	2009 рік
1.	Підкуп	84	69	95
2.	Дружні поради	51	46	60
3.	Залякування щодо розголошення негативної інформації про суддю та його родичів	11	6	40
4.	Погрози щодо фізичної розправи над суддею та його родичами	6	8	33
5.	Допомога у вирішенні особистих проблем судді та його родичів	48	24	56
6.	Допомога у вирішенні питань кар'єрного росту судді	50	18	49
7.	Спонсорська допомога суду	44	27	47
8.	Погрози ускладнити професійну кар'єру	41	34	42
9.	Погрози ініціювання звільнення чи притягнення до дисциплінарної відповідальності	39	30	37

Опитування прокурорів

		2007 рік	2008 рік
1.	Підкуп	69	70
2.	Дружні поради	38	33
3.	Залякування щодо розголошення негативної інформації про суддю та його родичів	6	7
4.	Погрози щодо фізичної розправи над суддею та його родичами	5	4
5.	Допомога у вирішенні особистих проблем судді та його родичів	42	42
6.	Допомога у вирішенні питань кар'єрного росту судді	31	25
7.	Спонсорська допомога суду	50	44
8.	Погрози ускладнити професійну кар'єру	19	13
9.	Погрози ініціювання звільнення чи притягнення до дисциплінарної відповідальності	19	13

С 1991 по 2009 г. уровень самостоятельности судебной власти и независимости судей на разных этапах развития украинского государства менялся следующим образом:

- постепенное повышение с 1991 по 1996 год (с 66% до 78%);
- резкое снижение с 2002 по 2005 год (с 74% до 54%);
- постепенное снижение с 2005 по 2009 год (с 54% до 40%).

По данным "Мониторинга независимости судей в Украине", изданном в 2009 году по результатам опроса судей, адвокатов, прокуроров.

Каковы были результаты Пятого этапа судебной реформы через год после начала ее осуществления?

Сергей Пионтковский, управляющий партнер международной юридической компании Бейкер и Макензи СиАйЭс:

В 2011 году условия ведения бизнеса еще более усложнились. Среди основных проблем – отсутствие независимых и незаангажированных судов и усиление монополизации на рынках экономики при полном попустительстве государственных органов.

Юлиан Рис, партнер, глава международной юркомпании Beiten Burkhardt в Украине:

В органах власти и судах юридические аргументы больше не играют первоочередной роли.

Александр Мартыненко, старший партнер международной юридической компании CMS Cameron McKenna:

Возможности ведения бизнеса в 2011-м ухудшились... Увеличился уровень госкоррупции, граничащий с государственным рэккетом. Не способствует работе и заангажированность судей.

Мнение международных неправительственных организаций

Human Rights Watch заявила о падении доверия к украинским судам из-за дела Тимошенко

Доклад Human Rights Watch 2012 года (о событиях 2011 в году).
"Обвинительный приговор экс-премьеру Юлии Тимошенко, а также аресты и суды в отношении других бывших правительственных чиновников подрывали доверие к независимости суда", - сказано в докладе.

Источник: korrespondent.net

Реакция представителей иностранных государств на арест Ю.Тимошенко и состояния судебной системы в Украине

США

США призывают украинские власти пересмотреть меру пресечения в виде ареста бывшего премьер-министра Юлии Тимошенко и рассмотреть вариант немедленного освобождения ее из тюрьмы. Об этом заявил представитель Государственного департамента США Марк Тонер, сообщает радио «Свобода».

Тонер заявил, что арест Тимошенко "ставит вопрос о применении верховенства права в Украине". "Соединенные Штаты хотели бы вновь выразить свою обеспокоенность по поводу ареста в пятницу бывшего украинского премьер-министра Юлии Тимошенко - беспокойство, которые были высказаны на международном уровне. Арест Тимошенко ставит под вопрос место верховенства права в Украине и увеличивает подозрения относительно практики политически мотивированных преследований со стороны украинской власти", - отметил он.

Кроме того, соответствующий призыв содержится в заявлении правительства США, опубликованном на официальном сайте посольства Соединенных Штатов в Украине.

«Заключение экс-премьер-министра Юлии Тимошенко обеспокоило международное сообщество относительно применения верховенства права в Украине и еще больше придало событиям вид политически мотивированных преследований», - отмечено в заявлении.

«Мы поднимали перед правительством Украины вопрос о нашей обеспокоенности в отношении юридических процессов против госпожи Тимошенко и других оппозиционных деятелей и будем продолжать тщательно следить за этими процессами», - сказано в заявлении.

Реакция представителей иностранных государств на арест Ю.Тимошенко и состояния судебной системы в Украине (продолжение)

МИД Российской Федерации

В день арест Тимошенко МИД России призвал Украину обеспечить беспристрастный суд.

Реакция представителей иностранных государств на арест Ю.Тимошенко и состояния судебной системы в Украине (продолжение)

Еврокомиссия

«Мы серьезно обеспокоены сообщениями о событиях в Печерском районном суде, кульминацией которых стал арест лидера партии «Батьківщина» Юлии Тимошенко. ЕС и другие международные партнеры Украины неоднократно отмечали потребность в справедливых, прозрачных и независимых юридических процессах, которые помогли бы избежать впечатления о политике выборочного правосудия. Поэтому сегодняшние события вызывают обеспокоенность относительно состояния верховенства права в Украине», - также сказано в совместном заявлении верховного представителя ЕС по вопросам внешней политики и безопасности - вице-президента Еврокомиссии Кэтрин Эштон с еврокомиссаром по вопросам расширения и политики соседства Штефана Фюле.

Реакция представителей иностранных государств на арест Ю.Тимошенко и состояния судебной системы в Украине (продолжение)

Бывший докладчик Парламентской Ассамблеи Совета Европы по Украине Ханне СЕВЕРИНСЕН об уголовных делах в отношении бывших политиков

"Возможно, это так же плохо, как было в советские времена. По-видимому, судебная система всегда была такой плохой, и я знаю, что есть много заключенных, которые не получают достаточной защиты, не получают достаточных возможностей для встреч с родными. А эти четыре дела высших функционеров (Юлии ТИМОШЕНКО, Юрия ЛУЦЕНКО, Валерия ИВАЩЕНКО и Евгения КОРНИЙЧУКА. - УНИАН) показали очень хорошо то, что и так известно, что защита не имеет возможности защищать подсудимых, что условия для людей в тюрьмах очень плохие, некоторые из них очень больны, как ИВАЩЕНКО и ЛУЦЕНКО, и не получают медицинской помощи".

"В любом случае, если вы хотите возбуждать такие дела, как против ТИМОШЕНКО, то это должно проводиться по процедуре импичмента. Но криминализировать политические решения... Если бы это делалось везде, то тюрьмы всего мира были бы заполнены министрами", - резюмировала она.

Експертні висновки Данського Гельсінського комітету

- «Вибіркове правосуддя і зловживання системою кримінального судочинства є порушенням статті 6 Європейської конвенції з прав людини та не відповідає міжнародним зобов'язанням країни щодо забезпечення додержання принципів верховенства права» (Юридичний моніторинг в Україні);
- - «Більшість звинувачень за своїм характером є такими, що ніколи не вважались би кримінальними злочинами у країнах з іншими правовими традиціями і не вирішувались би в рамках Системи кримінального правосуддя» (Юридичний моніторинг в Україні II);
- - «В результаті проведення моніторингу у чотирьох справах склалося враження, що працівники прокуратури та судді мають дуже обмежене уявлення про презумпцію невинності та рівність сторін процесу під час слухання справи» (Юридичний моніторинг в Україні II);

Експертні висновки Данського Гельсінського комітету

- - «Низка подій у справах, моніторинг яких здійснювався, викликає сумніви щодо належного розуміння системою кримінальної юстиції прав осіб, що перебувають під слідством, встановлених Європейською конвенцією з прав людини» (Юридичний моніторинг в Україні II);
- - «Подібність цих справ не лишає сумнівів, що тримання у наручниках та в клітці обвинувачених Луценко, Іващенко та Корнійчука є порушенням положень Статті 3 Європейської конвенції з прав людини щодо негуманного ставлення та приниження гідності» (Юридичний моніторинг в Україні II);

Експертні висновки Данського Гельсінського комітету

- - «Відновлення розслідування у справах, які було закрито за законом, є порушенням статті 6 та статті 18 Європейської конвенції про права людини, якщо такі рішення не виправдовуються законними цілями та підставами» (Юридичний моніторинг в Україні III);
- - «Заяви Генеральної прокуратури стосовно справ проти пані Тимошенко підтверджують сумніви в об'єктивності, незалежності та безсторонності кримінального правосуддя» (Юридичний моніторинг в Україні III);

Реакція європейських політиків на стан судової системи в Україні

Європейських друзів Януковича турбує зниження якості демократії в Україні

"В останні місяці ми стикаємося зі зниженням якості демократії в судовій системі. Я не хочу концентруватися на справу Тимошенко, адже є безліч інших змін, в тому числі, що стосуються бізнесу. Ми все ще є вашими друзями, але ці зміни нас дуже турбують ... ми не хотіли б поховати рівень демократії в країні", - заявив депутат Європарламенту Марк Сівец (Польща, група соціал-демократів, яка співпрацює з Партією регіонів).

"Нічого не можу заперечити, на жаль. Довіри до судової системи у нас не було, немає і не скоро буде", - констатував спікер Володимир Литвин.

Президент Європейського парламенту Єжи Бузек заявляв, що звільнення Тимошенко та завершення переговорів щодо угоди про асоціацію України в Європейському Союзі є обов'язковими передумовами для європейсько-українських відносин.

Один з дипломатів в інтерв'ю The EUobserver заявив, що наразі в інтересах Віктора Януковича забезпечити, щоб «жодної волосини не впало з голови» Тимошенко. На його думку, якщо вона помре, це зруйнує усі надії України на європейську інтеграцію.

Реакція європейських політиків на стан судової системи в Україні (продовження)

Євродрузі Януковича можуть припинити співпрацю з Партією регіонів

Політично-мотивовані процеси над лідерами опозиції, зокрема над Юлією Тимошенко, не лише унеможливили підписання угоди про асоціацію з ЄС, але й також можуть стати на заваді співпраці Партії регіонів з європейськими соціал-демократами. Про це в інтерв'ю італійському виданню «Lombardi nel Mondo» заявив єропарламентар з фракції соціал-демократів Ханнес Свобода.

«Я не знаю, винна Тимошенко чи ні. Проте суд було проведено таким чином, що ця ситуація не дозволяє нам визначати Україну як демократичну країну. Це викликає серйозне занепокоєння Європейського Союзу. Ми не можемо допустити того, що європейська країна залишається під впливом Росії, яку явно не можна вважати демократичною державою».

Джерело: <http://tyzhden.ua/News/3614>

Дело Ю.Луценко – пример избирательного правосудия, – Посол США Д. Теффт

Источник: Лига

«Мы последовательно и неоднократно говорили о том, что это дело является примером избирательного правосудия, и этому нужно положить конец».

Мнение Президента Словакии Ивана Гашпаровича об условиях подписания Соглашения об ассоциации между Украиной и Европейским Союзом

"Важно, чтобы это Соглашение было подписано, потому что в противном случае может наступить период стагнации и замораживания (на пути евроинтеграции Украины - ИФ)", - сказал он в заявлении для прессы по окончании трехсторонних переговоров с президентом Польши Брониславом Коморовским и президентом Украины Виктором Януковичем в четверг в г.Висла в Польше.

...При этом он добавил, что эта помощь возможна при условии выполнения Украиной как можно большего количества требований со стороны ЕС на пути евроинтеграции.

Говоря о переговорах в Польше, И.Гашпарович отметил, что президенты в частности обсуждали реформы в сфере юстиции, а именно вопросы так называемого избирательного правосудия.

"Мы обсуждали также реформы в сфере юстиции и разницу между тем, что написано и как это выполняется, так как этого требует европейское законодательство".

Саммит Украина-ЕС пройдет в Брюсселе 25 февраля, Соглашение об ассоциации может быть подписано в ноябре 2013 года в Вилнюсе.

Источник: <http://interfax.com.ua/news/economic/141682.html#.USYgAVfF3kA>

Советник госсекретаря США Хиллари Клинтон Филипп Гордон, 12 января 2012 г.:

Я должен сказать, что с нашей точки зрения, это (дело Тимошенко) кажется политическим преследованием, не связанным с нормальным рассмотрением дела. Глядя со стороны кажется, что экс-премьера обвиняют в том, что она является представителем бывшего режима, а не в коррупции или других преступлениях. Просто такое поведение не должно существовать в европейском государстве XXI века. Это может иметь отрицательные последствия для отношений Украины с другими странами.

Мы поддерживаем весть, которую в прошлом месяце ЕС передал Украине, когда заявили, что хочет иметь ассоциативный договор с Украиной, хочет углубить договор о свободной торговле, однако не может продвигаться вперед, пока не начнут выполнять демократические стандарты. США придерживается такой же позиции.

Рахункова палата України про втрату конституційних гарантій незалежності суддів в Україні

Повідомлення Пресс-служби Рахункової палати «У пошуках втраченої незалежності»

Рахункова палата провела аудит системи оплати праці суддів і встановила, що існуючі нормативно-правові документи в цій сфері значною мірою є суперечливими, тому немає однозначного тлумачення їхнього змісту. Як наслідок, виникають протиріччя у підходах до оплати праці суддів, а отже, втрачаються конституційні гарантії їхньої незалежності.

Недосконалість правової системи регулювання оплати праці суддів створює чималу кількість правових колізій. Проведений аудит засвідчив, що вироблення єдиного механізму нарахування і виплати суддям заробітної плати було загальмоване. Натомість гарантовані державою розміри зарплати суддів судів загальної юрисдикції поступово зменшуються, що змушує служителів Феміди масового подавати позови про захист своїх прав.

Рахункова палата акцентувала увагу Уряду на тому, що недосконалість механізму фінансування заробітної плати суддів збереглася і на наступний бюджетний період. Практично судді знову будуть поставлені у пряму залежність від надходжень коштів судового збору по справах, які вони самі й розглядають. Отже, видатки на оплату праці суддів здійснюватимуться за рахунок коштів спеціального фонду держбюджету.

Сергій Головатий, почесний член Парламентської асамблеї Ради Європи, Співголова Комісії зі зміцнення демократії та утвердження верховенства права при Президентові України: Суддівське свавілля породжує тиранію

«В Україні є незалежний суд – але незалежний від права, від європейських стандартів, від Конституції, від совісті, від правди – у цьому полягає незалежність українського суду», - сказав в ефірі програми «Справедливість» 15 лютого юрист, екс-міністр юстиції Сергій Головатий, коментуючи судову систему в Україні.

За його словами, «в Україні створили систему, яка перетворила суддів на скопище негідників та зграю мерзотників».

«Негідники мерзотники – те, що неприпустимо в суспільстві. І мене дивує, що люди вважають їх жертвами системи. Вони чинять суддівське свавілля, знущаються над людьми, жертви – люди, бо судді виносять рішення за гроші. Люди у суді з державою – жертви», - наголосив Головатий.

Джерело: ZAXID.NET

У рамках переговорного процесу Україна – ЄС судова реформа є першочерговим завданням – посол Європейського Союзу в Україні

У рамках переговорного процесу між Україною та ЄС судова реформа залишається першочерговим завданням порядку денного. Про це заявив Посол Європейського Союзу в Україні Ян Томбінські у ході зустрічі з Міністром юстиції України Олександром Лавриновичем, яка відбулася 29 січня в українському Мін'юсті.

Обговорюючи проблеми, з якими зіштовхується реформа судової системи в Україні, сторони зійшлися в думці, що неналежна якість судової системи має не лише політичну, а й економічну складову.

Олександр Лавринович підкреслив, що для викоренення корупції в суддівській системі Україна готова втілити рекомендації Європейського Союзу та європейських експертів.

Міністр також наголосив, що в Україні усвідомлюють, що якість судочинства є чинником, який серйозно впливає на всі процеси не лише всередині державі, але й в її зовнішніх стосунках зі світом.

<http://www.minjust.gov.ua/news/42828>